

ЛИТВИНЕНКОЛариса Леонідівна
LLLitvinenko@gmail.com

к.е.н., доцент, Навчально-науковий інститут Економіки та менеджменту, Національний авіаційний університет

ПЕРЕДЕРІЙВіктор Васильович
perederiy@bigmir.net

к.е.н., доцент, Навчально-науковий інститут Економіки та менеджменту, Національний авіаційний університет

ВІТЮКОксана Вікторівна
oxanaoven@mail.ru

студент, Навчально-науковий інститут Економіки та менеджменту, Національний авіаційний університет

УДК 687:339.5

ДОСЛІДЖЕННЯ ФАКТОРІВ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ШВЕЙНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВ ЇЇ РОЗВИТКУ ШЛЯХОМ ЗДІЙСНЕННЯ ЗЕД**STUDYING INTERNATIONAL COMPETITIVENESS FACTORS OF THE UKRAINIAN GARMENT INDUSTRY AND PROSPECTS OF ITS DEVELOPMENT THROUGH PERFORMING FEA**

Стаття присвячена визначенню перспектив розвитку підприємств швейної промисловості шляхом здійснення зовнішньоекономічної діяльності, а також факторів міжнародної конкурентоспроможності галузі. В роботі обґрунтовано необхідність виходу на зовнішній ринок, як однієї з умов виживання та збереження позицій вітчизняних суб'єктів господарювання в даній сфері.

Статья посвящена определению перспектив развития предприятий швейной промышленности через осуществление внешнеэкономической деятельности, а также факторов международной конкурентоспособности отрасли. В работе обоснована необходимость выхода на внешний рынок, как одного из условий выживания и сохранения позиций отечественных субъектов хозяйствования в данной сфере.

The article is devoted to identifying prospects of the garment industry enterprises' development through performing foreign economic activity and factors determining international competitiveness of the industry. The work proves the necessity of entering a foreign market as a condition for the survival and preservation of positions of domestic enterprises in this field.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, операції з давальницькою сировиною, міжнародна конкурентоспроможність, швейна галузь

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность, операции с давальческим сырьем, международная конкурентоспособность, швейная отрасль

Keywords: foreign economic activity, tolling operations, international competitiveness, garment industry

ВСТУП

У сучасній науковій літературі досить обмежено висвітлюється питання щодо дослідження міжнародної конкурентоспроможності швейної промисловості України. В основному, увага приділяється проблемам та негативним факторам, що стримують розвиток даної галузі. Дослідженням стану й актуальних проблем організацій, що здійснюють виробництво одягу, а також визначенням шляхів їх вирішення займалися, зокрема, такі науковці як, Н. Адвокатова, З. Дутко, І. Максименко, О. Мельник, С. Михалевич, І. Тарасенко. Перспективи розвитку швейної промисловості визначали у своїх працях І. Плотніченко, Н. Фаріон та інші.

МЕТА РОБОТИ полягає в аналізі міжнародної конкурентоспроможності швейної галузі України, а також визначенні перспектив розвитку підприємств швейної промисловості шляхом здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інформаційною та методологічною основою роботи є законодавча база, наукові праці, матеріали періодичних видань та ресурси Internet. При проведенні дослідження міжнародної конкурентоспроможності галузі використано методи структурно-логічного аналізу, порівняння та узагальнення отриманих результатів.

РЕЗУЛЬТАТИ

Швейна галузь України в наш час є потужним комплексом з виготовлення товарів народного споживання. Цей соціально значимий сектор національної економіки, орієнтований на кінцевого споживача, забезпечує вагому частину робочих місць. Тип ринку швейної промисловості – монополістична конкуренція, етап розвитку – ринок споживача.

Обсяг реалізованої продукції швейної промисловості має тенденцію до зростання, що свідчить про

розвиток даної галузі. Зокрема, у 2015 цей показник підвищився на 5874,4 млн. грн. (17384,4 млн. грн.) порівняно з 2014 роком (11510 млн. грн.) і на 9035,8 млн. грн. порівняно з 2010 роком (8348,6 млн. грн.) [2].

Дослідження легкої промисловості дозволило визначити основні фактори позитивного впливу на діяльність швейних підприємств України, зокрема: великий досвід роботи, високий рівень якості продукції, дотримання технологій виробництва, використання передових розробок іноземних партнерів, широкий асортимент продукції тощо.

Серйозною перешкодою для українських виробників є наявність на ринку великої кількості дешевих контрабандних товарів низької якості та ціни. В даній сфері існує тенденція децентралізації: кожен з виробників намагається функціонувати самостійно, підвищуючи рівень конкуренції. Також характерною є повільна реакція на зміну тенденцій в моді, оскільки їх втілення відбувається із запізненням в один-два роки через недостатнє матеріально-технічне забезпечення. Ці фактори та низка інших спонукали більшість українських виробників одягу орієнтуватися на західні ринки, застосовуючи давальницьку схему виробництва. Використання толінгових схем – одна з основних галузевих особливостей діяльності швейних підприємств України.

Вітчизняні швейні фабрики співпрацюють з такими світовими брендами, як New Look, Marks & Spencer, Next, Laura Ashley і Top Shop, іспанською Zara, нідерландською Mexx, німецькою Triumph тощо. Партнерство із зарубіжними компаніями-замовниками не тільки дозволило вижити українській легкій промисловості, але й створило базу для її долучення до використання світових технологій та здійснення модернізації обладнання. Відповідно до думки експертів, на даний час рівень оснащення вітчизняних швейних фабрик відповідає європейським стандартам.

Для дослідження особливостей конкурентного середовища доцільно провести оцінку міжнародної конкурентоспроможності вітчизняної швейної промисловості за допомогою ромбу національних переваг М. Портера [6]. Факторні умови можна поділити на наступні підгрупи за класифікацією М. Портера: людські ресурси, природні ресурси, фінансові ресурси, технології, інфраструктура.

1. Людські ресурси. Україна забезпечена кадрами достатнього рівня кваліфікації для роботи в даній сфері. Невелика вартість робочої сили робить Україну привабливим плацдармом для використання схем давальницької сировини іноземними компаніями. Для порівняння: в середньому швачка в Україні заробляє в середньому 280 євро, тоді як в Європі за дану роботу можна отримати 1000-1500 євро [2]. Тобто, собівартість готових виробів буде набагато нижча при замовленні їх виконання в Україні та в державах з такими самими або нижчими заробітними платами.

2. Природні ресурси. До природних факторів, що забезпечують аналізовану промисловість, можна віднести вигідне географічне положення України, оскільки замовниками є, в основному, представники

відомих європейських брендів. Розташування у географічному центрі Європи дає змогу зменшити термін та витрати на транспортування продукції. Також важливою умовою функціонування для швейної промисловості є наявність сировинної бази (тканин, нетканих матеріалів та їх сумішей, хутра, штучних та натуральних шкір, тощо). Для прикладу доцільно розглянути кілька основних сировинних матеріалів. В Україні бавовна вирощується в досить обмеженій кількості, переважно імпортується. Натомість виробництво льону в Україні є експорторієнтованим. Для переробки вовни в Україні існує 21 підприємство, але цього недостатньо для задоволення потреб, тому цей напрям імпортозалежний. Виробництвом хімічних волокон займаються 15 підприємств, українська продукція є конкурентоспроможною на зарубіжних ринках, але продукції недостатньо для забезпечення потреб власного ринку [1]. Таким чином, в Україні немає сформованої сировинної бази для швейної промисловості (за винятком виробництва льону), проте деякі види сировини є конкурентоспроможними на зовнішніх ринках.

3. Фінансові ресурси. Промисловість повністю фінансується приватними інвесторами. Обсяг інвестицій за період 2004–2011 рр. – 196 млн. грн., у 2010–2011 рр. відбулося зростання до 393 млн. грн. Прямі іноземні інвестиції сягали від 38% до 42% від загального обсягу інвестицій [3;6]. Щоправда, з 2005 по 2011 рік частка прямих іноземних інвестицій у загальному обсязі була незначною, до того ж вона значно скоротилася (з 0,8% до 0,3%). У 2014 р. обсяг прямих іноземних інвестицій у текстильне виробництво та виробництво одягу, шкіри та виробів зі шкіри становив 127,2 млн. дол. США, а у 2015 р. – 113,6 млн. дол. США [6]. Як видно, даний показник порівняно з 2014 роком зменшився на 10,69%.

4. Технології. Швейна промисловість у 2012 році нараховувала 68 інноваційно активних підприємств, а у 2015 році – 21, з яких 3 підприємства реалізують інноваційну продукцію за межі України. Частка підприємств швейної галузі, що впроваджують інновації, становить 12,5%, з яких 7,9% – інноваційні процеси, 2% – ресурсозберігаючі інновації, 3,9% – інноваційні види продукції. Кількість впроваджених нових технологічних процесів на підприємствах у 2014 році – 59, а в 2015 році – 45 [2]. Отже, можна стверджувати, що частка підприємств, які активно впроваджують нові технології на тлі загальної кількості підприємств є досить незначною. Тому, незважаючи на покращення ситуації, протягом останніх років стверджувати про активне впровадження так званих «ноу-хау» не можна.

5. Інфраструктура. Виробнича інфраструктура – це сукупність обслуговуючих галузей, що забезпечують ефективну діяльність на основному виробництві. Шляхом надання послуг основному виробництву, вони підвищують рівень ефективності, призводячи до суттєвого збільшення результатів суспільного виробництва. Виробничу інфраструктуру в Україні для швейної галузі можна назвати достатньо розвинутою. За рахунок заводів, що вже є в Україні, можна забезпечити певний потенціал розвитку.

Транспортна інфраструктура представлена різноманітними видами засобів для перевезення вантажів. Банківська інфраструктура є також досить розвинутою (щоправда, значною мірою за рахунок іноземних банків). Складська інфраструктура за останні роки значно поліпшилась (за рахунок якісної роботи логістичних фірм). Тобто, інфраструктуру виробництва швейних підприємств підкріплюють транспортна, банківська, транспортна складові. У такому випадку важливо налагоджувати виробництво та залучати інвестиції, щоб не втратити наявний потенціал.

Аналіз швейної промисловості України показав, що сильними сторонами підприємств даної галузі є:

- висококваліфікований персонал;
- виготовлення якісної продукції відповідно до стандартів світових брендів;
- великий досвід роботи компаній на міжнародному ринку.

Нові можливості для розвитку зовнішньоекономічної діяльності, зокрема здійснення операцій з давальницької сировини, надає Угода про створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Це, передусім, взаємне скасування ввізних мит на більшість товарів, що імпортуються на ринки, а також спрощення проходження митних процедур. Тобто підприємства можуть придбати сучасне іноземне обладнання, а також необхідні матеріали для пошиття одягу за нижчою ціною та підвищити таким чином конкурентоспроможність власного виробництва.

ВИСНОВКИ

У сучасних умовах господарювання зовнішньоекономічна діяльність є однією з необхідних умов розвитку підприємств швейної промисловості. Узагальнюючи результати аналізу стану швейної галузі в Україні, а також дослідження проблем, які стримують розвиток даної сфери, можна зробити висновок про наявність вагомих перспектив розвитку швейних підприємств через здійснення зовнішньо-

економічної діяльності. Співробітництво з відомими світовими брендами через застосування операцій з давальницькою сировиною свідчить про високу якість готової продукції, професіоналізм працівників та конкурентоспроможність наданих послуг з виробництва одягу. Для подальшого розвитку організацій, що займаються виготовленням одягу, необхідно впровадити такі заходи, як: покращення іміджу вітчизняних товарів шляхом створення сильних українських брендів, залучення приватних інвестицій, створення альянсів з бізнес-партнерами для розвитку інновацій і закріплення довгострокових відносин, впровадження нових розробок та використання сучасних тенденцій при виготовленні продукції, реалізація маркетингових програм для збільшення споживання вітчизняної продукції за рахунок патріотизму, а також використання досвіду роботи з іноземними партнерами з метою самостійного виробництва товарів та виходу на зовнішній ринок.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Агенства промислових новин [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.apn-ua.com>
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://worldbank.org>
4. Покрас О.С. Аналіз міжнародної конкурентоспроможності української швейної промисловості за допомогою ромбу національних переваг М. Портера [Електронний ресурс] / О.С. Покрас, С.В. Войтко. – Режим доступу: <http://probl-economy.kpi.ua/pdf/2014-38.pdf>
5. Портер М.Е. Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов / М.Е. Портер. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 454 с.
6. Статистичний щорічник України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://library.oseu.edu.ua>